

2019-12-19
Ju2019/02027/KRIM
Ju2010/02161/KRIM
Ju2016/03810/KRIM
Ju2018/03621/KRIM (delvis)
Ju2018/03622/KRIM (delvis)

Justitiedepartementet

Kriminalvården
Polismyndigheten
Statens institutionsstyrelse
Socialstyrelsen

Uppdrag att ta fram ett nationellt avhoppprogram

Regeringens beslut

Kriminalvården, Polismyndigheten, Statens institutionsstyrelse och Socialstyrelsen ska ta fram ett gemensamt nationellt avhoppprogram som ska bidra till att förstärka samhällets stöd till individer som vill lämna kriminella eller våldsbejakande extremistiska miljöer och grupperingar. Uppdraget ska samordnas av Kriminalvården. En gemensam slutredovisning ska lämnas till regeringen (Justitiedepartementet med kopia till Socialdepartementet) senast den 1 december 2020. En delredovisning ska lämnas den 15 april 2020.

Skäl för regeringens beslut

En viktig åtgärd för att förebygga och bekämpa brottslighet och våldsbejakande extremism är att fler individer kan ges nödvändigt stöd från samhället för att kunna lämna kriminella eller extremistiska miljöer. Av det brottsförebyggande programmet Tillsammans mot brott (skr. 2016/17:126) framgår att regeringen avser att verka för att den som vill lämna ett liv i kriminalitet ges nödvändigt stöd. Ofta är det en lång och svår process där de individuella behoven är många och skiftande, vilket kräver samordnade och skyndsamma insatser från flera samhällsaktörer. I betänkandet *Kriminella grupperingar – motverka rekrytering och underlätta avhopp* (SOU 2010:15) liksom i Brottsförebyggande rådets (Brå) rapport *Stöd till avhoppare från kriminella grupperingar* (2016:6) framgår att det finns flera brister i samhällets förmåga att stödja den som vill lämna en kriminell eller extremistisk miljö. Fler insatser behövs för att motivera människor att hoppa av, olika aktörer behöver större kunskap om denna målgrupp och möjligheterna att få stöd behöver bli mer

likvärdiga över landet. På såväl nationell som regional och lokal nivå behöver insatserna från samhället samordnas bättre mellan berörda aktörer för att bli mer strukturerade och långsiktiga.

Närmare om uppdraget

Ett myndighetsgemensamt nationellt avhopparprogram ska bidra till att stödet till personer som vill eller kan motiveras till att lämna kriminella eller extremistiska miljöer eller grupperingar blir mer kunskapsbaserat, effektivt och samordnat. Programmet ska utgöra ett ramverk för såväl långsiktig samordning på strategisk nivå, kunskapsutveckling och erfarenhetsutbyte som för konkreta stödjande insatser till kommuner och organisationer i det civila samhället som kommer i direkt kontakt med personer som vill lämna kriminella eller extremistiska miljöer. I uppdraget ingår även att bedöma om grupper som agerar mot bakgrund av hedersrelaterade motiv ska inkluderas i programmet. Behovet av nationellt kunskapsstöd och vägledning till olika personalgrupper ska övervägas. Programmet ska omfatta en plan för hanteringen av personer som har ett sådant omfattande skyddsbehov att det kräver byte av bostadsort eller kommun. I uppdraget ska även ingå att identifiera målgrupper och beskriva respektive aktörs roll och ansvar gentemot dessa målgrupper, liksom möjligheterna till informationsutbyte mellan berörda aktörer. Myndigheterna ska vidare överväga om ansvarsfördelningen mellan de olika statliga aktörerna är ändamålsenlig för att åstadkomma effektiva stödinsatser till identifierade målgrupper.

En myndighet ska föreslås som samordnande för avhopparprogrammets långsiktiga genomförande, liksom för uppföljning och regelbunden redovisning till regeringen. Inom ramen för uppdraget ska förslag också lämnas rörande fördelning av medel till organisationer och kommuner för insatser till avhoppare samt vilken myndighet som ska ansvara för att fördela dessa medel. Förslag på ytterligare åtgärder, inklusive eventuella författningsändringar, ska lämnas vid behov.

Utgångspunkten är att ett nationellt avhopparprogram ska rymmas inom myndigheternas förvaltningsanslag. De ekonomiska konsekvenserna för de myndigheter som berörs och för kommuner och andra aktörer ska beräknas och redovisas inom ramen för uppdraget i delredovisningen den 15 april 2020.

Vid genomförandet av uppdraget ska samråd ske med Sveriges Kommuner och Regioner samt med ett urval kommuner, bl.a. de som i dag bedriver avhopparverksamheter. Synpunkter ska också inhämtas från andra relevanta myndigheter, inklusive länsstyrelserna, regioner samt från det civila samhällets organisationer.

Kriminalvården ska ansvara för samordning och redovisning av uppdraget.

Regeringskansliet (Justitiedepartementet och Socialdepartementet) ska fortlöpande hållas informerat om arbetet med uppdraget.

På regeringens vägnar

Morgan Johansson

Andreas Egeryd Neuman

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Justitiedepartementet/PO, Å, L5, DOM

Finansdepartementet/BA, OFA/K

Socialdepartementet/FST, FS

Arbetsmarknadsdepartementet/JÄM

Justitieutskottet

Socialutskottet

Arbetsförmedlingen

Brottsförebyggande rådet

Ekobrottsmyndigheten

Försäkringskassan

Jämställdhetsmyndigheten

Kronofogdemyndigheten

Länsstyrelserna

Migrationsverket

Skatteverket

Säkerhetspolisen

Åklagarmyndigheten

Sveriges Kommuner och Regioner

Stockholms stad (Enheten för hemlösa)

Malmö stad (Konsultationsteamet)

Göteborgs stad (Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet)